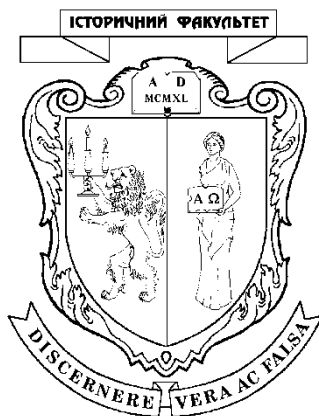

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Кафедра етнології

Етнографічна мозаїка Галичини: навчальна програма та методичні рекомендації з курсу

для студентів історичного факультету
(ОС бакалавр)
спеціальності 014.03 Середня освіта. Історія

Львів
ЛНУ імені Івана Франка
2023

Затверджено на засіданні кафедри етнології Львівського національного університету імені Івана Франка.

Протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

Уклав: доц. кафедри етнології, к.і.н. ***Гілевич Ігор Ярославович***

Відповідальний за випуск проф., д-р іст. наук. Р. Б. Сілецький

Рецензент доц., канд. іст. наук Г. В. Рачковський

Макет доц. І. Я. Гілевич

©Гілевич І. Я.,
2023 рік

ВСТУП

Як свого часу стверджував проф. Степан Макарчук, “Значні культурно-побутові відмінності окреслених етнографічних районів, що належать до Галичини, не дають підстав визначати її як етнографічний район чи суперрайон. Галичина є свого роду історико-політичним краєм, етнографічні райони якого мали спільну історичну долю, значно відмінну від долі інших регіонів України, що врешті-решт зумовило появу та побутування у всій Галичині багатьох спільних чи однакових явищ та рис й у сфері традиційної культури, як, наприклад, повага до авторитету громади, домінування унійної церкви і загалом вищий, ніж в інших районах України, рівень набожності, вразливе національне чуття і поцінування національної атрибутики, більше сприйняття культурних цінностей Заходу, відносно ширше охоплення планованих правильними конфігурацій забудовами сільських поселень і дворів, збереження реліктів сімейної обрядовості тощо”¹.

Територія Галичини формувалася упродовж століть, як історичний край, проте конфігурація її кордонів змінювалася. На даний час вона не являє собою адміністративно-територіальної одиниці, оскільки в ній запроваджено раціональний різновид адміністративного поділу. В етнокультурному аспекті **сучасна Галичина** (Львівська, Івано-Франківська, Тернопільська область без її північної частини) охоплює такі етнографічні райони чи їхні частини: Західне Поділля, галицька Волинь, галицька Гуцульщина, галицька Бойківщина, Надсяння (його західна частина нині в складі Польщі), Опілля і Покуття. Водночас до історичної української Галичини належала й північна (галицька) Лемківщина (нині в складі Польщі).

Галичина – історико-політичний регіон України, якому судилося відіграти важливу роль в історії України. Дослідженням історії та культури Галичини займаються фахівці різних дисциплін (історики,

---

¹ Макарчук С. Передмова // Галичина: етнічна історія: тематичний збірник статей. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. С. 11.

що спеціалізуються на різних історичних періодах та проблемах; археологи, етнологи, діалектологи).

Пропонований курс охоплює період XIX – початку XXI ст. та тематично пов'язаний з іншими курсами, що читаються на історичному факультеті (“Етнологія України“, “Історико-етнографічне районування України”, “Духовна культура українців Карпат” та ін.). Виклад курсу побудовано таким чином, щоб показати специфіку Галичини як історико-політичного регіону та її вплив на формування певних особливостей у традиційній культурі етнографічних (бойки, лемки, гуцули) та локальних (волиняни, ополяни, покутяни, подоляни, надсянці) груп українського народу, ареал розселення яких частково чи повністю припадав на терени вказаного історико-політичного регіону.

Дисципліна “Етнографічна мозаїка Галичини” належить до циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки для студентів четвертого курсу спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія) та викладається у VIII семестрі в обсязі 4 кредитів за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS)

Мета навчального курсу

На основі найновіших здобутків української етнологічної науки та суміжних дисциплін розширити знання студентів про процес формування меж історико-етнографічних районів України, історію їхнього дослідження, загальноукраїнські риси, регіональні особливості та локальну специфіку основних ділянок традиційної культури етнографічних (гуцули, лемки, бойки) та локальних груп (волиняни, ополяни, покутяни, подоляни, надсянці) українського народу, ареал розселення яких частково чи повністю припадав на терени такого історико-політичного регіону як Галичина. Розкрити природні, політичні й міграційно-демографічні чинники, які зумовили появу і розвиток у різних районах відмінних елементів етнокультури. На фоні цього розмаїття простежити інваріантні (незмінні) компоненти традиційної культури, тобто спільні для українців на всій їхній етнічній території. Показати роль елементів традиційної культури у сучасному житті мешканців різних етнографічних районів України, їхній потенціал у розвитку

туристичної привабливості України. При викладанні предмету студенти дізнаються про історію розробки історико-етнографічного районування України та його проблемні моменти на сучасному етапі.

Завдання:

◎ ознайомити студентів із методологічними принципами розробки схеми історико-етнографічного районування України та її проблемними моментами;

◎ розглянути специфіку та стан дослідження різних історико-етнографічних районів в межах історико-політичної Галичини;

◎ ознайомити студентів з основними регіональними рисами та локальними особливостями господарських занять, матеріальної, духовної та соціонормативної культури мешканців вказаних історико-етнографічних районів, специфікою її побутування на сучасному етапі та туристичним потенціалом;

Після завершення курсу студент буде:

знати:

◎ - етнографічні та локальні групи українського народу, найважливіші особливості їхньої традиційної культури;

◎ - основні літературні праці, фільми та твори мистецтва, що присвячені традиційній культурі етнографічних та локальних груп українського народу;

розуміти

◎ - зміст понять: етнос, етнографічна група, локальна група, етнографічний район, історико-політичний регіон, етнічна група, етнічна ідентичність, національний, національна меншина, ознаки і властивості, свідомість, самосвідомість, самоідентифікація, традиційно-побутова культура;

◎ - тенденції трансформації та нівеляції регіональних особливостей традиційної культури українців упродовж XIX – початку XXI ст.;

◎ - роль елементів традиційної культури у сучасному житті мешканців різних етнографічних районів України, їхній потенціал у

розвитку туристичної привабливості України загалом та її окремих регіонів зокрема;

вміти:

☉ - самостійно давати комплексну характеристику традиційної культури, ареалу розселення та історії дослідження різних етнографічних та локальних груп українського народу в межах історико-політичної Галичини;

☉ - застосовувати на практиці у туристичній, освітній, мистецькій, рекламній, торгівельній, розважальній та інших сферах ті знання, що студент отримав під час вивчення курсу.

Тема 1. Вступ до курсу. Галичина як історичне явища: зміна території та історичного навантаження

1. Сучасні межі Галичини
2. Гіпотези стосовно походження назви Галичина
3. Основні віхи історії Галичини

Рекомендована література

Галичина: етнічна історія: тематичний збірник статей. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 216 с.

Wolff Larry. The Idea of Galicia: History and Fantasy in Habsburg Political Culture. Stanford, 2010. xi + 486 p.

Тема 2. З історії дослідження етнографічних районів Галичини. Проблема розробки схеми історико-етнографічного районування Галичини

1. Дослідження XIX - першої половини XX ст.
2. Проблема етнографічного районування Галичини у працях 1950-1980-х років. Основні дослідження традиційної культури етнографічних та локальних груп.
3. Сучасний стан розробки проблеми історико-етнографічного районування України та основні здобутки в дослідженні окремих етнографічних районів.

Рекомендована література

Гілевич І. Волинь в етнографічних дослідженнях XIX – початку XXI ст. // Культурно-побутові традиції українців Волині: історико-етнологічні нариси : монографія / за ред. проф. Р. Б. Сілецького. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. С. 32–106.

Глушко М. Етнографічне районування української Галичини (за матеріалами наукових досліджень XIX – початку XX ст.) // Галичина: Етнічна історія: тематичний збірник статей. Львів, 2008. С. 46–80.

Глушко М. Історіографія народознавчого дослідження Надсяння // Народознавчі зошити. 2017. № 2. С. 368–379.

Кирчів Р. Історіографія етнографічного дослідження Покуття // Народознавчі зошити. 2015. № 1. С. 70–90.

Кирчів Р. Опілля як етнографічно-фольклорний регіон України // Народознавчі Зошити. 2005. № 1–2. С. 50–59.

Кирчів Р. Ф. Етнографічне дослідження Бойківщини. К.: Наукова думка, 1978. 174 с.

Макарчук С. Історико-етнографічні райони України: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 351 с.

Тема 3. Гуцульщина

1. Гіпотези про походження назви “гуцули”.
2. Межі Гуцульщини
3. Історія дослідження Гуцульщини кінця XVIII – початку XXI ст.
4. Господарські заняття та матеріальна культура гуцулів.

Рекомендована література

Гуцульська вишивка з колекції Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського: Монографія / загальна редакція О. Никорак ; відповідальна за випуск Л. Лихач. К. : Родовід, 2010. 200 с.: іл.

Гуцульщина : історико-етнографічне дослідження / відп. ред. Ю. Г. Гошко. К. : Наукова думка, 1987. 471 с.

Дмитрук І. Міфологічні уявлення гуцулів в етнографічних дослідженнях кін. XIX–XX ст. // НЗ. 2010. № 5–6. С. 700–706.

Король В. Традиційні знання та вірування мисливців українських Карпат (за матеріалами польових етнографічних досліджень гуцулів Закарпаття) // Народознавчі зошити. 2021. № 5. С. 1078–1086.

Коцан В. Традиційний народний одяг великобичківських гуцулів XIX — першої половини XX ст. // НЗ. 2014. № 2. С. 328–343.

Мовна У. Світоглядно-обрядовий комплекс пасічницької культури гуцулів // НЗ. 2009. № 5–6. С. 673–684.

Никорак О. Історіографія та джерела дослідження гуцульської вишивки // НЗ. – 2010. – № 1–2. – С. 238–248. [до СИмоненка]

Никорак О. Локальна особливість художнього вирішення гуцульських запасок // НЗ. – 2013. – № 3. – С. 456–478.

Романюк В. Використання продуктів мисливства у традиційній культурі населення Українських Карпат другої половини XIX – першої половини XX ст. // НЗ. 2011. № 5. С. 813–818.

Романюк В. Вірування мисливців Українських Карпат // НЗ. 2011. № 2. С. 207–214.

Самотіс Я. Традиційна великодня обрядовість буковинських гуцулів (на матеріалах етнографічних експедицій) Ярина Самотіс // НЗ. 2014. № 1. С. 103–113.

Чоповський В. Лісоруби та сплавики лісу Українських Карпат у творах письменників (XIX – 20– 30-ті рр. XX ст.) // НЗ. 2011. № 2. С. 215–235.

Гарасимчук Р. Народні танці українців Карпат. Львів, 2008. Кн. 1: Гуцульські танці. 607 с.

Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат. У 4-х тт. Т. II: Етнологія та мистецтвознавство. Львів: ІН НАН України, 2006. 815 с.

Лашук Ю. Косівська кераміка. Київ : Мистецтво, 1966. 100 с.

Мандибура М. Полонинське господарство Гуцульщини другої половини XIX — 30-х років XX ст.: історико-етнографічний нарис. Київ, 1978.

Етнографічні групи українців Карпат. Гуцули / за ред. С. Павлюка. Харків: Фоліо, 2020. 384 с.

Худаш М. Л. До питання походження назв бойки, гуцули, лемки // Народознавчі зошити. 1998. № 3. С. 299–318.

Шухевич В. Гуцульщина : в 5 частинах / передм. А. А. Карпенка; післям. М. С. Глушка ; упоряд. О. О. Савчук; репринтне видання 1899–1908 рр. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2018. 1218, [10] с., [294 іл.]

Хобзей Н. Гуцульська міфологія : етнолінгвістичний словник. Львів, 2002. 215 с.

Ястремська Т. Традиційне гуцульське пастухування. Львів: Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, 2008 (Серія “Діалектологічна скриня”). 424 с.

Wahylewič D. J. Huculové, obyvatelé východnjho pohoří Karpatského
// Časopis Českého Muzeum. Praha, 1838. Roč. 12. Sv. 4. S. 485–486.

Тема 4. Бойківщина

1. Гіпотези стосовно походження назви бойки
2. Антропологічна та лінгвістична характеристика
3. Межі Бойківщини
4. Історіографія дослідження
5. Регіональні особливості традиційної культури бойків

Рекомендована література

Бойківщина. Історія та сучасність. Ч. 2. Матеріали історико-народознавчої конференції “Минуле і сучасне Бойківщини”, яка відбулась у м. Самборі 6 березня 1995 р. з нагоди 140-річчя від дня народження Михайла Зубрицького. Львів: ФІРА-люкс, 1996. 111 с.

Бойківщина: історико-етнографічне дослідження / за ред. Ю.Г.Гошка. К.: Наукова думка, 1983. 304 с.

Вагилевич І. Бойки, русько-слов'янський люд у Галичині // Жовтень. 1978. № 12. С. 117–129.

Вовчак А. Сучасні тенденції розвитку українського народного транспорту: феномен «диги». На матеріалах експедицій у Західну Бойківщину (Турківський р-н Львівської обл., 2008– 2009 рр.) / Андрій Вовчак // НЗ. – 2011. – № 6. – С. 953–971.

Войтович Н. Народна демонологія Бойківщини. Львів: Сполом, 2015. 227 с.

Галайчук В. Демонологічна палітра бойків Старосамбірщини: Вірування у домашніх духів (На польових матеріалах) // Етнічна культура українців. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. С. 198-216.

Галайчук В. Традиційні календарні звичаї та обряди Старосамбірщини // Записки Наукового Товариства імені Шевченка. Львів, 2010. Т. ССLIX. Праці секції етнографії і фольклористики. С. 138–178.

Гладкий М. Парубоцька забава «Тріпак» та новорічні святкування в с. Вороблевичі // НЗ. – 2011. – № 2. – С. 279–283.

Глушко М. Допоміжні господарські заняття населення Старосамбірщини / Михайло Глушко // НЗ. – 2014. – № 2. – С. 229–235.

Глушко М. Бойки // Наукове товариство імені Шевченка: енциклопедія. К.; Львів; Тернопіль, 2015. Т. 2: Бібл–Вес. С. 251–254.

Глушко М. Етнографія бойківського лісосплаву // Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка. Львів, 1992. Т. ССХХІІІ: Праці секції етнографії та фольклористики. С. 155–171.

Глушко М. Шляхи сполучення і традиційний транспорт Старосамбірщини // НЗ. 2009. № 5–6. С. 634–648.

Глушко М. Шляхи сполучення і транспортні засоби в Українських Карпатах другої половини ХІХ – поч. ХХ ст. Київ, 1993.

Горак Р. Ранні мандрівки Бойківщиною Івана Франка в його творчості та епістолярії // Етнос і культура. 2005-2006. № 2-3. С. 5-15.

Гузій Р., Горошко Л. Родильні звичаї та обряди на Старосамбірщині (за матеріалами польових досліджень) // НЗ. 2010. № 5–6. С. 611–617.

Данилюк А. Народна архітектура Бойківщини. Львів: Українські технології, 2004. 167 с.; іл.

Етнографічні групи українців Карпат. Бойки. Харків : Фоліо, 2020. 576 с.

Кирчів Р. Ф. Етнографічне дослідження Бойківщини. К.: Наукова думка, 1978. 174 с.

Кутельмах К. Календарна обрядовість як етногенетичне джерело // Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат. У 4-х тт. Львів: ІН НАН України, 2006. Т. ІІ: Етнологія та мистецтвознавство. С. 473–557.

Левкович Н. Народна метеорологія бойків: магічні обрядодії впливу на атмосферні явища // НЗ. 2012. № 1. С. 52–58.

Небесна З. Звичаї при народженні дитини на Бойківщині. Динаміка змін в обрядовості ХХ-ХХІ століть // НТЕ. 2010. № 6. С. 40–46.

Радович Р. Народна будівельна метрологія бойків (за матеріалами Старосамбірського району) // Вісник Львівського університету. Серія історична. Львів, 2000. Вип. 35–36. С. 456–465.

Радович Р. Звичаї та обряди, пов'язані зі спорудженням житла на заході Галицької Бойківщини (за матеріалами Турківського та Старосамбірського р-нів) // Народознавчі зошити. 2008. № 3–4. С. 253–271.

Свенцицкая А. К этнографии бойков // Живая старина. 1914. Вып. 3–4. С. 295–304.

Симоненко И. Ф. Быт населения Закарпатской области (по материалам экспедиций 1945–1947 гг.) // Советская этнография. 1948. № 1. С. 63–89.

Симоненко І. Ф. Поселення, садиба та житло на Закарпатті // Матеріали з етнографії та художнього промислу. 1956. Вип. II. С. 60–109.

Сілецький Р. Про збереження однієї етнокультурної традиції в галицькому селі (На прикладі будівельної обрядовості із с. Довпотів Калуського р-ну Івано-Франківської обл.) // Народознавчі Зошити. 2004. № 1–2. С. 250–254.

Сілецький Р. Традиційна архітектура // Етногенез та етнічна історія населення українських Карпат. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2006. Т. II. Етнологія та мистецтвознавство. С. 124–140.

Сілецький Р. Традиційне селянське житло українців Галичини XIX – початку XX ст. // Галичина: етнічна історія : тематичний збірник статей. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. С. 81–103.

Сілецький Р. Форми сільських поселень в українських Карпатах (XIX – поч. XX ст.) // Народна творчість та етнографія. 1989. № 2. С. 37–39.

Сілецький Р. Сільське поселення та садиба в українських Карпатах XIX – початку XX ст. К.: Наукова думка, 1994. 140 с.

Сілецький Р. Традиційна будівельна обрядовість українців: монографія. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2011. 426 с.

Сколівщина / Наук. ред. С. Павлюк. Львів: ІН НАН України, 1996. 727 с.; іл.

Скорик М. Бойківські писанки (нарис) // Літопис Бойківщини. Самбір, 1934. Ч. 4. С. 20–28 + 5 табл. іл.

Скорик М. В десятиліття існування товариства музею “Бойківщина” в Самборі // Літопис Бойківщини. 1938. Вип. 10.

Сливка Р. Проблеми етнографічного дослідження бойків // Україна та глобальні процеси: географічний вимір : в 3 т. Київ; Луцьк : Вежа, 2000. Т. 3. С. 358.

Тиводар М. Традиційне скотарство Українських Карпат другої половини XIX — першої половини XX ст. (Історико-етнологічне дослідження). Ужгород, 1994, 558 с.

Тиводар М. Етнографія Закарпаття : історико-етнографічний нарис. Ужгород: Гражда, 2011. 416 + 16 с. кол. іл.

Франко І. Етнографічна експедиція на Бойківщину // Франко І. Я. Зібрання творів : у 50 т. Київ : Наукова думка, 1982. Т. 36. С. 68–99.

Ярошевич В. Похоронні звичаї на Самбірщині // Березиня. 2001. № 3 С. 63–69.

Тема 5. Північна Лемківщина та її історична доля

1. Гіпотези стосовно походження назви лемки
2. Антропологічна та лінгвістична характеристика
3. Межі Лемківщини та її історія.
4. Історіографія дослідження
5. Регіональні особливості традиційної культури лемків

Рекомендована література

Бугера І. Звичаї та вірування Лемківщини. Львів: Наш лемко, 1939. 40 с.

Герус Л. Хліб в різдвяно-новорічних святах українців. Записки Наукового товариства імені Шевченка. Львів, 2010. Т. CCLIX. С. 57–82.

Гонтар Т. Їжа карпатських українців. Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат. Львів: ІН НАН України, 2006. Т. II: Етнологія та мистецтвознавство. С. 366–384.

Гонгар Т. Народне харчування українців Карпат. Київ: Наукова думка, 1979. 136 с.

Гонгар Т. О. Святковий та обрядовий одяг переселенців лемків Тернопільщини // Тези доповідей і повідомлень 1-ї Тернопільської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції. Част. III. Секція V. Етнографія, фольклор. Тернопіль, 1990. С. 18–20

Горбаль М. «Дідух» («дід»), кутя в різдвяній обрядовості Лемківщини. Типологія та семантика // НЗ. 2012. № 2. С. 218–226.

Горбаль М. Витоки різдвяної обрядовості Лемківщини // НЗ. 2014. № 2. С. 292–298.

Горбаль М. Вода у різдвяній обрядовості лемків // НЗ. 2012. № 1. С. 27–33.

Горбаль М. Гостинність як парадигма духовності у лемківській різдвяній обрядовості // НЗ. 2011. № 5. С. 772–776.

Горбаль М. Чинники формування різдвяної обрядовості Лемківщини // НЗ. 2011. № 2. С. 236–244.

Івашків Г. Кераміка з Лемківщини в українських та польських музеях // *Ukraińcy i ich sąsiedzi na przestrzeni wieków: polityka, gospodarka, religia, kultura i życie codzienne*. Słupsk; Warszawa, 2020. S. 51–64.

Культурна праця на Лемківщині (загальні збори музейного товариства «Лемківщина» в Сяноці) // Діло. 1936. № 104. 12 травня.

Лемківщина: історико-етнографічне дослідження у 2 т. / за ред. С. П. Павлюка. Львів : Інститут народознавства НАН України, 1999. Т. 1. 360 с.; 2002. Т. 2. 417 с.

Русаченко Н.П., Коханчик С.Р. Лемківський говір: проблема статусу // Філологічні студії. Збірник наукових праць. Київ, 2019. Вип. 12. С. 73–78.

Сивицький М. Нарис етнографії. Північ : Духовна культура // Лемківщина : Земля, люди, історія, культура. – Нью-Йорк ; Париж ; Сідней ; Торонто, 1988. Т. II. С. 102-195.

Сидор О. Лев Гец і музей «Лемківщина» в Сяноці // Пам'ятки України: Історія та культура. 1995. № 3. С. 153–158.

Шмайда М. А іші вам вінчую. Календарна обрядовість русинів-українців Чехо-Словаччини. Братіслава; Пряшів, 1992. Т. I. 499 с.

Тема 6. Покуття

1. Локалізація та межі Покуття.
2. Вклад О. Кольберга в дослідження традиційної культури краю.
3. Основні етапи, тенденції та наукові результати вивчення етнографічного району з кінця XIX – до початку XXI ст.
4. Регіональний вимір традиційно-побутової культури покутян.

Рекомендована література

Білан М. С., Стельмашук Г. Г. Український стрій. 2-е вид. Львів: Априорі, 2011. С. 269–280.

Галайчук В. Традиційні уявлення про домашніх духів на Покутті (на матеріалах з Городенківського р-ну Івано-Франківської обл.) // Народнознавчі Зошити. Львів, 2017. С. 341–354.

Галайчук В. Традиційні уявлення про домашніх духів на Покутті // Проблеми збереження і популяризація культурної спадщини: виклики та можливості: Зб. допов. Другої Міжнародної наук.-практ. конф. у Музеї народної архітектури і побуту у Львові імені Климента Шептицького. Львів: НеоДрук, 2018. С. 41–51.

Галайчук В., Сілецький Р. Народні повір'я про “нечистий пляц” на Покутті // Наукові студії / КЗ ЛОР “Історико-краєзнавчий музей” та Інституту археології Жешівського університету. Винники; Жешів; Львів: Вид-во “Априорі”, 2017. Вип. 10: Освоєння простору: житло, поселення, регіон. С. 249–278.

Герус Л. “Колач” у весільному обряді покутян кінця XIX – початку XXI століття: пластичне вирішення, символіка, функції // Народнознавчі зошити. 2017. № 1. С. 160–170.

Герус Л. Народна іграшка Покуття // Народнознавчі зошити. 2015. № 5. С. 1072–1085.

Глушко М. Етнографічне районування української Галичини (за матеріалами наукових досліджень XIX – початку XX ст.) // Галичина: Етнічна історія: темат. зб. стат. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. С. 46–80.

Збир І. Оскар Кольберг і його збірник “Покуття”: монографія. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 269 с.

Кирчів Р. Історіографія етнографічного дослідження Покуття // Народознавчі зошити. 2015. № 1. С. 70–90.

Кирчів Р. Покуття як історико-етнографічний район України // Народознавчі зошити. 2017. № 1. С. 3–22.

Клименко Оксана. Фольклор Покуття: динаміка традиції // Народознавчі зошити. 2017. № 1. С. 23–60.

Лашук Ю. Покутська кераміка. Опішне: Українське народознавство, 1998. 142 с.

Никорак О. Художна самобутність домотканих хусток Покуття // НЗ. 2013. № 4. С. 637–647.

Паньків М. Покуття // Жовтень. 1987. № 2. С. 100—106.

Паньків М. Коляда на Покутті. Берегиня. 2002. № 4. С. 43–48;

Паньків М. Народна їжа на Покутті. Івано-Франківськ, 1991. 20 с.;

Паньків М. Покутські «бички» (різдвяно-новорічний обряд). Берегиня. 1995. № 3–4. С. 133–139;

Паньків М. Сучасні традиційні обряди на Покутті та проблема їх збереження. Етнос і культура. 2003. № 1. С. 36–37.

Пуківський Ю. Весняні скотарські звичаї та обряди українців Покуття (за матеріалами із Снятинського р-ну Івано-Франківської обл.) // Народознавчі Зошити. 2017. № 2. С. 305–310.

Радович Р. Особливості розвитку планувальної структури покутського житла (XVIII — середина XX ст.). НЗ. 2019. № 2. 354–367

Сілецький Р. Традиційні “заходини” до нової хати на Покутті // Проблеми збереження і популяризації культурної спадщини: формування музейних колекцій та зібрань. Збірник доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції у Музеї народної архітектури і побуту у Львові імені Климентія Шептицького, 25–26 жовтня 2019. Львів, 2019. С. 241–250.

Тарас Я. Народна екологія, санітарія та гігієна на Покутті // Народознавчі зошити. 2019. № 3 (147). С. 641–659.

Тарас Я. Рибальство на Покутті // Народознавчі зошити. 2017. № 1. С. 114–1229. (<https://nz.lviv.ua/archiv/2017-1/10.pdf>).

Тарас Я. Суспільно-громадські допомоги на Покутті: толоки, клаки, помочі, супряги. // Народознавчі зошити. 2018. № 1. С. 189–199.

Тарас Я. Традиційне садівництво та виноградарство на Покутті / Я. Тарас // Народознавчі зошити. 2017. № 1. С. 129–135.

Ткачук В. Про народини та хрестини на Покутті // Життя і знання. 1936. Р. IX. Ч 5 (104). С. 144–145.

Триняк Л. Етнографічне дослідження Покуття в студіях Оскара Кольберга. Вісник Прикарпатського університету. Історія. Івано-Франківськ, 2014. Вип. 26. С. 175–182.

Триняк Л. Особливості зимового календарного циклу покутян в студіях польських дослідників другої половини XIX – початку XX ст. Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал. 2017. № 2. С. 100–105;

Фіцак І. Весільна обрядовість українського населення міста Коломиї кінця XX століття // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології: зб наук. пр. Чернівці, 2008. Т. 1. С. 326–333.

Kolberg O. Pokucie: Obraz etnograficzny. Kraków: W drukarni uniwersytetu jagellońskiego, 1882–1889. Т. 1–IV.

Mroczo Fr. X. Śnatyńszczyzna. Lwów: Z drukarni Władysława Łozińskiego, 1897. Cz. 1. 83 s.

Тема 7. Західне Поділля

1. Поділля в системі історико-етнографічного районування України, його межі та підрайони.

2. Історія етнографічного дослідження Поділля.

3. Регіональні особливості та локальна специфіка традиційно-побутової культури мешканців Західного Поділля.

Рекомендована література

Бетехтіна Т. Г. Про локальні особливості господарського начиння українців Поділля // Тези доповідей і повідомлень 1-ї Тернопільської

обласної наукової історико-краєзнавчої конференції. Част. III. Секція V. Етнографія, фольклор. Тернопіль, 1990. С. 30–31.

Білан М. С., Стельмащук Г. Г. Український стрій. 2-е вид. Львів: Апріорі, 2011. С. 181–294.

Болтарович З. Е. Народна медицина українців Західного Поділля // Тези доповідей і повідомлень 1-ї Тернопільської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції. Част. III. Секція V. Етнографія, фольклор. Тернопіль, 1990. С. 36–37/

Борисенко В. Етнокультурні зв'язки українців та поляків Східного Поділля (кінець XIX – початок XX століття): історико-етнологічне дослідження. Київ: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського, 2014. 205 с.

Борисенко В. К. Весільні звичаї та обряди на Україні: історико-етнографічне дослідження. К.: Наукова думка, 1988. 190 с.

Горинь Г. Й. Етичні норми та ідеали подільської сільської громади // Тези доповідей і повідомлень 1-ї Тернопільської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції. Част. III. Секція V. Етнографія, фольклор. Тернопіль, 1990. С. 33–34/

Горленко В. Ф., Бойко І. Д., Куницький О. С. Народна землеробська техніка українців (Історико-етнографічна монографія). К.: Наукова думка, 1971. 164 с.

Данилюк А. Г. З глини, дерева і соломи. Пам'ятки народної архітектури Західного Поділля. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. 96 с.; іл.

Данилюк А. Г. Традиційне народне будівництво Тернопільщини і проблеми організації збереження його найцінніших зразків у сучасних умовах // Тези доповідей і повідомлень 1-ї Тернопільської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції. Част. III. Секція V. Етнографія, фольклор. Тернопіль, 1990. С. 24–26.

Конопка В. Обжинковий вінок на теренах Волині та Поділля: специфіка побутування та функціональне призначення (на матеріалах польових досліджень 2007–2011 рр.) // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Рівне, 2011. Вип. 22. С. 115–118.

Косміна Т. В. Сільське житло Поділля. Кінець XIX–XX ст.: історико-етнографічне дослідження. Київ: Наукова думка, 1980.

Макарчук С. Історико-етнографічні райони України : навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2012. С. 109–129.

Маховська С. Деякі елементи ініціативної символіки у весільній пісенності Поділля // Мандрівець. 2008. № 6. С. 59–64.

Никорак О. Своєрідність декору запасок Західного Поділля: типи, осередки // НЗ. 2012. № 6. С. 1070–1086.

Пилипак М. А. Весільна обрядовість Східного Поділля середини XX – початку XXI: типологія, специфіка, динаміка та географія побутування (на матеріалі картографування): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.05. К., 2011. 20 с.

Поділля: Історико-етнографічне дослідження / [відп. ред. А. П. Пономарьов]. К.: ВНКЦ “Доля”, 1994. 499 с.

Радович Р. Б. Особливості художнього оздоблення народного житла Західного Поділля // Тези доповідей і повідомлень 1-ї Тернопільської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції. Част. III. Секція V. Етнографія, фольклор. Тернопіль, 1990. С. 27–28.

Творун С. Українські обрядові хліби. На матеріалах Поділля. Вінниця: КНИГА-ВЕГА, 2006. 95 с.

Турчин Е. Весілля у селі Городниця на Тернопіллі // Українська родина / упоряд. Л. Орел. К., 2000. С. 201–217.

Чмелик Р. П. Сімейний побут жителів с. Вільхівка на Тернопільщині (за матеріалами С. Л. Колтатіва) // Тези доповідей і повідомлень 1-ї Тернопільської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції. Част. III. Секція V. Етнографія, фольклор. Тернопіль, 1990. С. 31–32/

Шейковський К. Быть подолянъ. Київъ: Въ типограф. Л. и А. Давиденко, 1859. Т. I. Вып. I. 71 с.

Тема 8. Опілля

1. Наукові дискусії стосовно локалізації та меж Опілля.
2. Стан етнографічного дослідження.

3. Регіональні особливості та локальна специфіка традиційно-побутової культури ополян (житлобудівництво, одяг, господарські заняття, ремесла та промисли, сімейна та календарна обрядовість).

Рекомендована література

Білан М. С., Стельмащук Г. Г. Український стрій. 2-е вид. Львів: Апріорі, 2011. С. 195–208.

Глушко М. Етнографічне районування української Галичини (за матеріалами наукових досліджень XIX – початку XX ст.) // Галичина: Етнічна історія: темат. зб. стат. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. С. 46–80.

Глушко М. Підгір'я – окрема етнографічна одиниця України? // Вісник Львівського університету. Серія історична. 2013. Вип. 48. С. 299–318.

(<http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/history/article/download/556/564>)

Глушко М., Собашек Я. Опільське весілля (із записів у селі Васючин Рогатинського району Івано-Франківської області) // Міфологія і фольклор. 2014. № 3–4. С. 120–130.

Годованська О. Наукові дискусії довкола Опілля як етнографічного субрайону України // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. 2006. Вип. 6. Серія: Історичні науки. С. 55–65.

Денис (Ханас) І. Народні повір'я, звичаї і традиції при виборі імені для дитини на Опіллі // Народознавчі зошити. 2014. № 1. С. 48–60.

Денис (Ханас) І. Вибір імені для дитини за народними повір'ями, звичаями і традиціями на Опіллі // Народознавчі зошити. 2013. № 6. С. 1005–1013.

Кирчів Р. Опілля як етнографічно-фольклорний регіон України // Народознавчі зошити. 2005. № 1–2. С. 50–59.

Куцир Т. Жіночі сорочки Опілля: типологія та художні особливості // Народознавчі зошити. 2016. № 1. С. 59–73.

Радович Р. Традиційне сільське житло на Опіллі другої половини XIX – початку XX століть // Записки Наукового товариства ім.

Шевченка. Львів, 1995. Т. ССХХХ: Праці секції етнографії та фольклористики. С. 79–106.

Роман С. Святвечірня обрядовість українців Жидачівщини (за матеріалами етнографічних експедицій) // Народознавчі зошити. 2012. № 1. С. 143–149.

Самотіс Я. Господарські мотиви у великодній обрядовості українців Жидачівського району (за матеріалами етнографічних експедицій) // НЗ. 2013. № 6. С. 1026–1032.

Соколик П. Подорожні помічення ополянина // Правда. Письмо наукове і літературне. 1867. Ч. 24–27.

Ханас І. Українські традиції найменування дитини на Опіллі (за матеріалами церковних метрик хрещення ХІХ–ХХ ст.) // НЗ. 2012. № 5. С. 852–856.

Тема 9. Феномен галицької Волині

1. Волинь в системі історико-етнографічного районування України, її межі та підрайони.

2. Історія етнографічного дослідження Волині.

3. Регіональні особливості та локальна специфіка традиційно-побутової культури.

Рекомендована література

Білан М. С., Стельмащук Г. Г. Український стрій. 2-е вид. Львів: Апріорі, 2011. С. 169–180.

Гаврилюк Н. К. Картографирование явлений духовной культуры (по материалам родильной обрядности украинцев). К.: Наукова думка, 1981. 281 с. ; іл.

Галайчук В. Різдвяно-водохресні свята в околицях Кременця // Вісник Львівського університету. Серія історична. 2009. Вип. 44. С. 215–240.

Галайчук В. Традиційні уявлення про смерть та померлих на історико-етнографічній Волині // Народознавчі зошити. 2017. № 6. С. 1343–1373.

Гілевич І. З історії дослідження традиційного житлово-господарського будівництва волинян упродовж XIX – першої половини XX ст. // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: зб. наук. пр. : наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Рівне, 2015. Вип. 26. С. 269–273.

Гілевич І. Традиційна культура українців галицької Волині у працях Івана Франка // Іван Франко: “Я єсть пролог...”: матеріали Міжнародного наукового конгресу до 160-річчя від дня народження Івана Франка (Львів, 22–24 вересня 2016 р.): у 2 т. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2019. Т. 1. С. 218–235.

Глушко М. Історико-етнографічна Волинь: локалізація, межі (за матеріалами наукових досліджень другої половини XX – початку XXI ст.) // III Міжнародний науковий конгрес українських істориків “Українська історична наука на шляху творчого поступу”. Луцьк, 17–19 травня 2006 р.: Доповіді та повідомлення: В 3-х т. Луцьк, 2007. Т. 1. С. 111–119.

Глушко М. Проблеми історико-етнографічного районування України: сучасний стан і наукові перспективи // Народна творчість та етнологія. – 2018. – № 3. – С. 9–21.

Глушко М. Традиційний санный транспорт волинян // Наукові зошити історичного факультету Львівського університету: зб. наук. праць. Львів, 2016. Вип. 17. С. 61–72.

Люта І. В очікуванні немовляти: забобони, вірування і повір'я волинських матерів // НЗ. 2012. № 5. С. 857–862.

Люта І. Родильна обрядовість волинян у публікаціях другої половини XIX — початку XXI ст. // НЗ. 2014. № 2. С. 320–327.

Люта І. Звичаєво-обрядовий супровід народження дитини у волинян // НЗ. 2013. № 1. С. 56–67.

Макарчук С. Історико-етнографічні райони України: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2012. С. 64–85.

Немец В. Обрядовість післявесільного циклу на Волині: співвідношення традицій та іновацій (друга пол. XIX – XX ст.) // НЗ. 2010. № 5–6. С. 682–688.

Немец В. Традиційне весілля Волині в дослідженнях польських етнографів другої половини ХІХ – початку ХХ століття // НЗ. 2012. № 5. С. 818–823.

Немец В. Етап вивідування у структурі традиційного весілля історико-етнографічної Волині: номінації, форми, атрибути (друга пол. ХІХ – поч. ХХ ст.) // Народознавчі зошити. 2012. № 4. С. 643–648.

Никорак О. Тканини для спідниць Західного Полісся й Волині // НЗ. 2009. № 1–2. С. 239–259.

Пуківський Ю. Великий піст у традиційному календарі українців історико-етнографічної Волині // НЗ. 2012. № 2. С. 317–328.

Пуківський Ю. Навський Великдень – «свято мерців»: традиційні звичаї та обряди (за матеріалами з історико-етнографічної Волині) // НЗ. 2014. № 2. С. 264–269.

Пуківський Ю. Традиції дошлюбного спілкування молоді у волинян (на матеріалах весняного циклу народного календаря) // НЗ. 2011. № 3. С. 448–455.

Пуківський Ю. «То старше свято, як Великдень» – Благовіщення у звичаях та обрядах українців Волині // Вісник Львівського університету. Серія історична. – 2015. – Вип. 51. – С. 463–477.

Пуківський Ю. Весняна календарно-побутова обрядовість українців історико-етнографічної Волині: монографія. Львів, 2015. 310 с.

Пуківський Ю. Звичаї та повір'я українців Волині, пов'язані з церквою службою на Великдень // НЗ. 2013. № 2. С. 200–211.

Радович Р. Традиційне житло на півночі етнографічної Волині: особливості та волинсько-поліські паралелі (друга пол. ХІХ – поч. ХХ ст.) // НЗ. 2012. № 2. С. 201–217.

Сілецький Р. Майстер-будівельник в демонологічних уявленнях волинян // Народознавчі зошити. 2017. № 6. С. 594–601.

Тема 10. Надсяння

1. Локалізація та межі Надсяння.

2. Стан етнографічного дослідження. Монографія М. Глушка та Л. Хомчак “Надсяння: традиційна культура і побут (етнолінгвістичні скарби)” (2017 р.).

3. Специфічні риси традиційно-побутової культури мешканців Надсяння.

Рекомендована література

Боса О. Традиційний досвід у галузі переробки і зберігання зернових на Яворівщині (перша половина ХХ ст.) // НЗ. 2011. № 2. С. 268–278.

Боса О. Городньо-садові мотиви у народно-господарському календарі переселенців Надсяння та Холмщини // Народознавчі зошити. 2013. № 1. С. 88–93.

Глушко М. Історіографія народознавчого дослідження Надсяння // Народознавчі зошити. 2017. № 2. С. 368–379.

Глушко М. Надсяння: локалізація і межі етнографічного району України // Народна творчість та етнологія. 2017. № 3. С. 7–15.

Глушко М. Традиційні звичаї та обряди Свят-вечора українців Надсяння // Народознавчі зошити. 2016. № 6. С. 1320–1330.

Глушко М. Українсько-польські етнокультурні зв'язки і проблеми визначення пограниччя у ХХ ст. (на матеріалах Надсяння) // Одеські етнографічні читання: українське пограниччя: варіативність традиційної культури. Збірка наукових праць / [відп. ред. В. Г. Кушнір]. Одеса; Тульча (Румунія), 2018. С. 98–107.

Глушко М., Хомчак Л. Надсяння: традиційна культура і побут (етнолінгвістичні скарби). Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2017. 591 с.

Дещук Андрій. Яворівська деревяна іграшка кін. ХІХ –ХХ ст.: конструктивні особливості та орнаментальні мотиви // Вісник Львівської національної академії мистецтв. Львів, 2013. Вип. 23. С. 140–143.

Павлишин Олег. Забавкарська школа у Яворові («Крайовий науковий верстат для виробів забавок») наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. // Історичні пам'ятки Галичини. Матеріали VIII Краєзнавчої конференції (3 травня 2023 р.). Львів, 2023. С. 151–155.

Радович Р. «Хата в хаті», або житло з дахом на пристінних стовпах // Вісник Львівського університету. Серія історична. Львів, 2003. Вип. 38. С. 705–726.

Радович Р. Хата з дахом на пристінних стовпах (за матеріалами Старосамбірського району) // Народознавчі зошити. 2001. № 3. С. 539–542.

Хомчак Л. М. Лексика родинної обрядовості надсянських говірок : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук. Спеціальність – 10.02.01 “українська мова”. Львів, 2012. 20 с.

Шелемех В. Діалектні тексти про страви з Надсяння // Діалектологічні студії. Львів, 2009. Вип. 8. С. 315–332. [тексти]

Рекомендована література до курсу

Основна

Бойківщина: історико-етнографічне дослідження / за ред. Ю.Г.Гошка. К.: Наукова думка, 1983. 304 с.

Глушко М. Етнографічне районування України: стан, проблеми, завдання (за матеріалами наукових досліджень другої половини ХХ – початку ХХІ століть) // Вісник Львівського університету. Серія історична. 2009. Вип. 44. С. 179–214.

Глушко М. Етнографічне районування української Галичини (за матеріалами наукових досліджень ХІХ – початку ХХ ст.) // Галичина: Етнічна історія: тематичний збірник статей. Львів, 2008. С. 46–80.

Глушко М., Хомчак Л. Надсяння: традиційна культура і побут (етнолінгвістичні скарби). Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2017. 591 с.

Головацкий Я. Ф. О костюмах или народном убранстве русинов или русских в Галичине и северо-восточной Венгрии. Спб., 1868. 67 с.

Гузій Р. З народної танатології: карпатознавчі розсліди. Львів: ІН НАН України, 2007. 351 с.

Гуцульщина: Історико-етнографічне дослідження / відп. ред. Ю. Г. Гошко. К.: Наукова думка, 1987. 471 с.

Етнографічні групи українців Карпат. Бойки / за ред. С. Павлюка. Харків: Фоліо, 2020. 576 с.

Етнографічні групи українців Карпат. Гуцули / за ред. С. Павлюка. Харків: Фоліо, 2020. 384 с.

Етнографічні групи українців Карпат. Лемки / за ред. С. Павлюка. Харків: Фоліо, 2020. 368 с.

Кирчів Р. Етнографічне районування України // Етнографія українців: навч. посібн. / за ред. проф. С. А. Макарчука; вид. 3-є, перероб. і доп. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. С. 185–214.

Кирчів Р. Етнокультурне пограниччя: контури предметного поля й методологічні засади його дослідження / Роман Кирчів // НЗ. – 2009. – № 5–6. – С. 594–607.

Кирчів Р. Из фольклорних регіонів України: нариси й статті. Львів : ІН НАН України, 2002. 351 с.

Кирчів Р. Опілля як етнографічно-фольклорний регіон України // Народознавчі Зошити. 2005. № 1–2. С. 50–59.

Кирчів Р. Покуття як історико-етнографічний район України // Народознавчі зошити. 2017. № 1. С. 3–22.

Кирчів Р. Ф. Етнографічне дослідження Бойківщини. К.: Наукова думка, 1978. 174 с.

Лемківщина: історико-етнографічне дослідження у 2 т. / за ред. С. П. Павлюка. Львів : Інститут народознавства НАН України, 1999. Т. 1. 360 с.; 2002. Т. 2. 417 с.

Макарчук С. Історико-етнографічні райони України: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 351 с., 53 іл.

Повсякденне життя галичан у ХІХ – на початку ХХ століття. Харків: Фоліо, 2020. 352 с.

Поділля: Історико-етнографічне дослідження / [відп. ред. А. П. Пономарьов]. К.: ВНКЦ “Доля”, 1994. 499 с.

Додаткова

Білан М. С., Стельмашук Г. Г. Український стрій. 2-е вид. Львів: Априорі, 2011. 313 с.

Войтович Н. Народна демонологія Бойківщини. Львів: Сполом, 2015. 227 с.

Гілевич І. “Регіональний історико-етнографічний атлас України, Білорусії та Молдавії” і польові дослідження в Україні (середина 1960-х – початок 1970-х рр.) // Народознавчі зошити. 2011. № 3. С. 401–412.

Гілевич І. Традиційна культура українців галицької Волині у працях Івана Франка // Іван Франко: “Я єсть пролог...”: матеріали Міжнар. наук. конгресу до 160-річчя від дня народження Івана Франка (Львів, 22–24 вересня 2016 р.): у 2 т. Львів, 2019. Т. 1. С. 218–235.

Гілевич І. Фольклорно-етнографічні дослідження Якова Миколаєвича на теренах галицької Волині наприкінці ХІХ ст. // Вісник ЛУ. 2015. Вип. 51. С. 355–395.

Глушко М. “Гуцульщина” Володимира Шухевича – відображення стану української етнографії наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. // Шухевич В. Гуцульщина: в 5 ч. / Передм. А. Карпенко; післям. М. С. Глушко; упоряд. О. О. Савчук (Репринтне видання 1899–1908 рр.). Харків: Видавець О. Савчук, 2018. С. 1205–1216.

Глушко М. “Дід” – традиційний хліборобський атрибут різдвяно-новорічних свят українців Надсяння // Народна творчість та етнологія. 2016. № 6. С. 31–41.

Глушко М. Історико-етнографічна Волинь: локалізація, межі (за матеріалами наукових досліджень другої половини ХХ – початку ХХІ ст.) // ІІІ Міжнародний науковий конгрес українських істориків “Українська історична наука на шляху творчого поступу”. Луцьк, 17–19 травня 2006 р.: Доповіді та повідомлення: В 3-х т. Луцьк, 2007. Т. 1. С. 111–119.

Глушко М. Надсяння: локалізація і межі етнографічного району України // НТЕ. 2017. № 3. С. 7–15.

Глушко М. Надсяння: локалізація та межі етнографічного району // Фортеця: збірник заповідника “Густань”. Львів: Простір-М, 2018. Кн. 3. С. 372–383.

Глушко М. Підгір’я – окрема етнографічна одиниця України? // Вісник Львівського університету. Серія історична. 2013. Вип. 48. С. 299–318.

(<http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/history/article/download/556/564>)

Глушко М. Традиційні звичаї та обряди Свят-вечора українців Надсяння // Народознавчі зошити. 2016. № 6. С. 1320–1330.

Годованська О. Наукові дискусії довкола Опілля як етнографічного субрайону України // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”: Історичні науки. – Острог: Національний університет “Острозька академія”, 2006.– Вип. 6.– С.55–65.

Данилюк А. Скарби народної архітектури Гуцульщини. Львів: Логос, 2000. 135 с., іл.

Данилюк А. Г. Українські скансени. Історія виникнення, експозиції, проблеми розвитку. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 103 с.: іл.

Данилюк А. Г. Шляхами України: етнографічний нарис. Львів: Світ, 2003. 256 с.

Етнографія українців: навч. посібн. / за ред. проф. С. А. Макарчука; вид. 3-є, перероб. і доп. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 711 с.

Заставний Ф. Д. Географія України: у двох книгах. Львів: Світ, 1994. 470 с.

Збір І. Оскар Кольберг і його збірник “Покуття”: монографія. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 269 с.

Кирчів Р. Історіографія етнографічного дослідження Покуття // Народознавчі зошити. 2015. № 1. С. 70–90.

Косміна Т. В. Сільське житло Поділля. Кінець XIX–XX ст.: історико-етнографічне дослідження. К., 1980.

Кузеля Зенон. Наше розмаїття і наша єдність // Альманах Українського Народного Союзу. Парсипані, Нью-Джерзі: Свобода, 2005. С. 89–101.

Кутельмах К. Календарна обрядовість як етногенетичне джерело // Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат. У 4-х тт. Львів: ІН НАН України, 2006. Т. II: Етнологія та мистецтвознавство. С. 473–557.

Куцмані Б. Броди. Прикордонне галицьке місто в довгому XIX столітті / Берріс Куцмані. – Львів: Літопис, 2019. – 444 с.

Макарчук С. Історико-політичне та етнографічне районування України: питання співвідносності // Народознавчі Зошити. 2001. № 3. С. 388–393.

Пуківський Ю. Весняна календарно-побутова обрядовість українців історико-етнографічної Волині: монографія. Львів, 2015. 310 с.

Радович Р. Традиційне сільське житло на Опіллі другої половини XIX – початку XX століть // Записки Наукового товариства ім. Шевченка. Львів, 1995. Т. ССXXX: Праці секції етнографії та фольклористики. С. 79–106.

Радович Р. Етнографічне районування народного житла північно-західної Галичини та південно-західної Волині // ЕІНС. 2002. Вип. 25. С. 138–144/

Романюк Н. Традиційні перша купіль та сповивання дитини на теренах Південно-Західного історико-етнографічного регіону / Надія Романюк // НЗ. – 2011. – № 1. – С. 78–86.

Сапеляк О. Етнографічні студії в Науковому товаристві ім. Шевченка (1898–1939 р.р.). Львів, 2000. 207 с.; іл.

Сілецький Р. Традиційне селянське житло українців Галичини XIX – початку XX ст. // Галичина: Етнічна історія: тематичний збірник статей. Львів, 2008. С. 81–103.

Стельмах Г.Ю. Етнографічне районування України кінця XIX – початку XX ст. // Українська етнографія. К.: Вид-во АН УРСР, 1958. С. 106–114. (Наукові записки / ІМФЕ АН УРСР ; т. IV).

Тарас Я. Архітектурно-етнографічне картографування об'єктів сакральної дерев'яної архітектури як основа історико-етнографічного районування та адміністративно-територіального устрою України / Ярослав Тарас // НЗ. – 2010. – № 5–6. – С. 575–585.

Тарас Я. Українці Бессарабії, Молдови в історико-етнографічних дослідженнях // НЗ. – 2014. – № 2. – С. 313–319.

Тарнавський Р. Проблема історико-етнографічного районування української етнічної території у працях Адама Фішера // Сторінки історії. Київ, 2017. Вип. 43 С. 73–81.

Тиводар М. Етнографія Закарпаття: історико-етнографічний нарис. Ужгород: Гражда, 2011. 416 + 16 с. кол. іл.

Українська етнологія: Навч. посібн. / За ред В.К. Борисенко. К.: Либідь, 2007. 400 с.

Українське народознавство: Навч. посібн. / За ред. С.П. Павлюка. Вид. 2-ге, перероб. і доп. К.: Знання, 2004. 570 с.

Холмщина і Підляшшя: історико-етнографічне дослідження / відп. ред. В. Борисенко. К. : Родовід, 1997. 383 с.

Чмелик Р. Поняття «пограниччя» в контексті українських і польських досліджень етнічних територій / Роман Чмелик // НЗ. – 2014. – № 2. – С. 221–228.